

NEOKLASİSİST SANATÇI JACQUES LOUIS DAVID'İN ESERLERİNDE KAHRAMANLIK OLGUSU

Tuğba GÜNGÖR

Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, gungortugba@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5761-2807

Güngör, Tuğba. "Neoklasisist Sanatçı Jacques Louis David'in Eserlerinde Kahramanlık Olgusu". ulakbilge, 65 (2021 Ekim): s. 1277-1288. doi: 10.7816/ulakbilge-09-65-06

ÖZ

Bu çalışmada Batı sanatı tarihi içinde Fransız resminin ve Neoklasisizmin önemli temsilcilerinden Jacques Louis David'in yapıtlarında görülen kahramanlık olgusu incelenmiştir. Neoklasik anlayışın temelleri on sekizinci yüzyılın ortalarından önce atılmaya başlanmış, tepkiselliğin nedenini kendinden önceki Barok ve Rokoko'nun aşırı süslemeciliği ve yapaylığı oluşturmuştur. Ortaya çıktığı yüzyılda çeşitli alanlarındaki önemli gelişimler Neoklasisizmin zeminini hazırlamış özellikle arkeolojik alandaki gün yüzüne çıkartılan antik şehirlerin sanatçılar üzerindeki etkileri üslubun temel dayanak noktasını oluşturmuştur. Bu yolla ilkçağın sanatsal nitelikleri ön plana çıkartılmıştır. Antik Yunan ve Roma yapıtları güncellenmiş dünya görüşünün ortaya konulduğu bir versiyon ve yeni bir estetik anlayış olarak varlığını göstermiştir. Resim alanının da içinde bulunduğu birçok sanat dalında etkileri görülmektedir. Antikitenin yarattığı soylu sadelik ve sessiz ihtişam övülerek, teknik bakımdan ışık etkilerinden yalıtılmış, çizgiselliğin ön plana çıktığı berrak ve net eserler ortaya konulmuştur. Düzeni ve sınırlamaları kendine kural edinen bu üslubun en öne çıkan sanatçısı olan David'in eserlerinde rasyonel, ahlaki ve asil ruhlu bir anlayışın ağırbaşlı örnekleri seçilmektedir. Sanatçının üretimlerinde sembolik imajlar anlatımın anlamsal boyutuna katkıda bulunan öğeler olarak görev yapmıştır. Aydınlanma çağıının uzantısı olarak Fransız İhtilalinin resmi sanatçısı olan Jacques Louis David'in istikrarlı duruşuyla yeni klasisizmin vatanseverlik, fedakârlık ve kahramanlık idealleri, Romalıların erdem ve cumhuriyet yanlısı özgürlük fikirleriyle oluşan kimliğiyle eklemlenerek özgün ve güncellenmiş estetize formla ortaya konulmuştur. Akımın önemli özelliği olan kahramanlık hikayelerinin aktarımı David'in ellerinde yüksek olgunluk seviyesinde kendine yer edinmiştir.

Anahtar Kelimeler: Jacques Louis David, Neoklasisizm, kahramanlık

Makale Bilgisi:

Geliş: 13 Ağustos 2021

Düzeltilme: 10 Eylül 2021

Kabul: 27 Eylül 2021

Giriş

Neoklasisizm, temeli on sekizinci yüzyılın ikinci yarısından önceye dayandırılabilen ve on dokuzuncu yüzyıl başlarına kadar Batı sanatına hâkim olan sanat üslubudur. Yeni sözcüğünü Yunanca'da "neo" karşılamakta ve bu ön ekle neoklasisizm, yeni klasisizm anlamına gelmektedir (Selvi, 2010: 266). Neoklasisizm, 1750'lerde Rokoko ve Geç Barok sanatının aşırılığına ve yapaylığına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (b), 1997: 1933). Rokoko'nun klasik dünya anlayışının çıplak tanrıların erotik fantezileriyle ilgili olan bağlantısı, sanatın cıvıma noktasına ulaşmasını sağlamış ve bu durum filozofların en büyük eleştirilerinin arasında olmuştur. Neoklasik dönem, Rönesans Maniyerizm, Maniyerizm Barok arasındaki ilişki gibi, diğer dönemlerde de görülen, kendinden önceki düşünce yapısına karşı çıkan ya da ondan ayrılan bir versiyon olarak var olmuştur. Barok ve Rokoko'nun taşkınlığına, Rokoko akımının hedonizmiyle havailiğine tepkili olmuş, sanatın iyiden iyiye gevşemesiyle ve belli bir zümreye hitap etmesi, cinselliği, fête galanteleri, yasak aşkları, görkemi vs. oluşturulan anlatımlardan sıyrılmasını sağlamak ve onun yerine ağırbaşlı bir yaklaşımla sanatın var olması istenmiştir (Farthing, 2010: 260-261). Bu düşünce yapısı klasik dünyanın şablonu içerisinde uyumlu bir şekilde yerleştirilebilmektedir. Sanatın her alanında görülen Neoklasisizm benzer şekilde Rönesans dönemindeki gibi, Antik Çağ'ın yüceliğine ve açıklığına ulaşma, ruhunu yeniden canlandırma hedefinde olan bir süreci anlatmaktadır.

Sosyoloji, tarih, estetik ve arkeoloji alanlarındaki önemli atılımlar Yeni Klasikçilik'e zemin hazırlamış ve sanatçılardan çok yazarlar ve kuramcılar tarafından yaratılan belki de ilk sanat üslubu olmuştur. Akımın teorik altyapısının atılmasında önemli bir bilgin, sanat tarihçisi ve arkeolog olan Johann Joachim Winckelmann (1717-1768), Roma'ya yerleşerek 1755 yılında yayımladığı Türkçe karşılığı "Yunan Resim ve Heykel Sanatındaki Yapıtların Taklit Edilmesi Üzerine Düşünceler" isimli kitabında sanatın Yunan'ın özü olan "soylu yalınlığı ve sakin yüceliği" amaçlaması gerektiğinin altını çizmiştir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (b), 1997: 1933). Neoklasik üslubun doğuşunda iki önemli etken öne çıkmaktadır. Doğa gözlemine ve us aracılığıyla ortaya çıkan güzellik anlayışında gelişen antikiteye öykünme ilkinin oluştururken, ikincisi ise Alman arkeolog Winckelmann'ın Yunan ve Roma sanatını canlandırma gayreti olmuştur (Şentürk, 2012: 168). Winckelmann kitaplarında "firçanızı zekaya batırın" söylemleriyle bir taraftan Rokoko'nun zekayla ilgili yoksunluğunu ve sanatın ciddiyetsizleştirildiğini vurgularken, bir taraftan da Yunan sanatının üstünlüğünü ilan etmektedir (Farthing, 2010: 260). Rokoko'nun içtensiz, safsatacı, anlamsız çeşitliliği ve parlaklığı gibi yozlaşmış, sağlıksız ve yapay niteliklerine karşı bir tür protesto olan soylu sadelik ve dingin ihtişamı vurgusu Winckelmann'ın üslupla ilgili mottosu olmuştur (Hauser, 2006: 119). Winckelmann'ın ideal güzel anlayışındaki güzeli arayış çabasında doğadan beslenmeli ancak kusursuz olmayan doğadan aldıklarını, Antik Çağ sanatçılarının miraslarına göre saflaştırılmalı ya da kusursuzlaştırılmalıdır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (b), 1997: 1933). Bu anlayışın esin kaynağı klasik Yunan ve Roma sanatından gelmektedir ve Winckelmann'ın vurguladığı şekliyle soylu sadelik ve dingin görkem gibi özellikler belirgin olarak ortaya çıkmaktadır (Selvi, 2010: 266). Üslubun gelişme noktasında, 1748'den itibaren, Pompei ve Herculaneum gibi eski Roma şehirlerindeki arkeolojik kazılardan ilham alınması etkili olmuş, bu durum antikite sanatına yönelik ilginin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Hodge, 2021: 25). Roma ve Napoli yakınlarında gömülü bulunan bu antik şehirlerin ortaya çıkarılması sonucunda antik sanat hakkında daha fazla bilgiye ulaşılması sağlanmış, bu kaynak vesilesiyle üretilen çalışmalar neoklasik zevkin yaygınlaşmasındaki araç olmuştur (Selvi, 2010: 266). Winckelmann'ın bahsi geçen kitaptaki söylemlerinde sanatın en arı kaynaklarına ulaşabilmenin ve bundan yararlanabilmenin önemini vurgulayarak, büyük ve taklit edilemez olmanın yolunun yine eskileri taklit etmekten geçtiğini ifade etmektedir. Arkeolojik çalışma ve kazılarla gün ışığına çıkartılan kalıntılar, antik döneme ait hayranlığı körüklerken, bilim ve sanat dünyasına tanıtımı yapılmış ve sevdirmeye amacıyla olunmuştur (Kınay, 1993: 139). Üslup anlayışında, gösterişli yalınlık ve kararlılıkla birlikte soylu ve kahramanca ideali ön plana çıkarılmıştır (Dickerson, 2019: 204). Yeni klasisit sanatçılar sadece geçmişin üsluplarını yeniden canlandırmamış, sanatı hem modern hem de değerlerine sahip çıkan bir toplum olarak yaratmayı da amaçlamışlardır. Dolayısıyla sertliğe yönelik bir yüksek ahlak ciddiyeti de ön plana çıkmaktadır (Little, 2008: 67). Fransız devriminin arifesinde gelişen üslupta, yeni bir çağın yolu hazırlanmıştır. Antikitenin biçimlerini ve içeriklerini ödünç alarak o güne özgü yeni dünya görüşünü aktarmanın çaresini aramışlardır (Krause, 2005: 52). Klasik düşüncenin esin rüzgarıyla oluşturulan eserlere ek olarak Fransız ve Amerikan devrimleriyle Napolyon'un yükselişi gibi çarpıcı sosyal transformasyonlarla neticelenen felsefi fikir ve siyasal yapılanmaları da harekete geçirmiştir (Dickerson, 2019: 204). Neoklasisizmin en yalın ölçüleriyle genellikle çağın getirisi olarak siyasal yapılanmanın idealist görüşlerine dayalı biçimde gelişen

oluşumunda sert ve özgüvenli duruşu açıkça seçilir bununla birlikte fikirlerin aktarımında samimi yaklaşımı sezilenmektedir.

Üslubun sanatçıları Yunan ve Roma tarihinden, mitolojisinden, edebiyatından feyz alırken, diğer birçok konu da çalışmalarına dahil edilmiştir. Portre ve manzara resimleri hatırı sayılır derecede önemini korumuş, yaşanan dönemin toplumsal ve siyasi oluşumlarıyla alakalı beliren temalar ortaya konulmuştur. Aydınlanma çağıının bir uzantısı olarak gelişen dönemde baskın olan felsefi düşünce yaklaşımı, kendine düzenlilik ve berraklığın öne çıktığı ruh haliyle örtüşmüştür (Selvi, 2010: 266). Neoklasik estetik olarak beliren oluşumda, Yunan sanatının kimliğini içeren ideal güzellik anlayışının sınırlarını çizen çizgisel yapı kapalı form ve denge ilkeleri temelinden ilerlemiştir. Biçimde sadeliği, anlatımda mükemmelliği hedeflemiştir. Resimlerde kurgulanan mekanlar dekor etkisi yaratan yapısıyla idealleştirilmiş teatral görünümünün etkisini artıran öge konumunda kullanılmıştır (Şentürk, 2012: 169). Sadelik, açıklık, ölçü ve orantıların düzenliliği üslubun en temel özellikleri arasındadır (Eroğlu, 2014: 490). Duyumsallığa karşı duran yapısı, estetik değer problemi ya da beğeni sorunu olmamakta, sanatta içtenlik ve yalınlık arama sonucu ortaya dökülen bir ahlak sorunundan ileri gelmektedir. Sade, belirgin, komplike olmayan çizgisellik, düzgünlük ve disiplin, uyumluluk ve rahatlık gibi bir beğeni anlayışının erklığı altında vücut bulmuştur (Hauser, 2006: 119). Üslup anlayışında sıradan konular çalışılsa dahi, iktidar, kahramanlık gibi üstün duygularla biçimlenmiş ve yüceltilmiştir. Kompozisyondaki kahramanlar, ideal oranlarda betimlenen güzellikte kurgulanan sahnede kusursuz bir rolde görevlerini yapmıştır. Neoklasik üslupta çizgisel bir anlatım, pürüzsüz boya sürüşü ve kapalı form kullanımıyla renkler ve ışık etkileri bu anlayışa hizmet eder konuma gelerek amaç değil araç olarak kullanılması önem kazanmıştır (Şentürk, 2012: 168-169). Neoklasik üslubu Rönesans dönemi eserleriyle karıştırılmayacak ayrımlara sahiptir. Üretim tarihlerindeki farklılıklarına ve konularına ek, sunduğu görünümdeki fotoğrafik etki gerçeklik algısını parlatan bir unsur olarak öne çıkmaktadır. İlham kaynakları edebi ve tarihi olaylar olurken, kahramanlar, savaşlar, asalet, gurur, onur gibi insanı yücelten olgular eserlerin konuları arasında olmuştur. Kahramanlığın özellikle bir sembol olarak kullanılmasında Fransız devriminin büyük rolü bulunmaktadır.

Önce İtalya, sonra Fransa, Almanya ve diğer Avrupa ülkelerine yayılan Neoklasisizm, Avrupa'daki gelişim haritasında farklı özellikler taşımış ve yeni anlamlar kazanmıştır. Jacques Louis David'in çalışmalarında Fransız Devrimi ile ilişkilendirilen asil ve kahramansı bir akım olarak uygulama alanı bulmuştur (Farthing, 2010: 260-261). 1748'de Paris'te doğan Jacques Louis David, her ikisi de mimar ve müteahhit olan amcaları tarafından yetiştirilmiş ve iyi bir eğitim alması sağlanmıştır. Sanat eğitimi için ailesi tarafından François Boucher'in yanına gönderilmiş ancak dönemin beğeni anlayışı değiştiğinden Boucher onu arkadaşı Joseph-Maire Vien'e yönlendirerek onun öğrencisi olmuş ve Kraliyet Resim Heykel Akademisi'nde eğitim almıştır. 1774'te saygın bir burs olan Prix de Rome ödülünü kazanmıştır. Roma'da kaldıktan sonra Paris'e dönmüş, sanatını kusursuzlaştırma yoluna girmiş, buna ek olarak nüfuzlu bir eğitmen olmuştur (Georgina ve Atkinson, 2017: 213; Hodge, 2018: 107). Antik harabelerin ihtişamıyla desenler çizmiş, yalınlaştırılmış biçimlendirmeler yapmış ve İtalyan ustaların yapıtlarının nefes kesen büyüğü içine girdiği Roma'da aldığı ciddi eğitimden sonra Fransa'ya döndüğünde Rokoko üslubundan tamamen sıyrılarak Raffaello, Caravaggio gibi büyük ustaların etkisi altında kalarak oluşturduğu daha klasik çalışmalar üretmeye başlamıştır (Hodge, 2018: 107; Selvi, 2010: 268). Bu etkilenimin izleri çalışmalarında takip edilebilmektedir. Klasik tarih temalarını katı bir ahlak ve kahramanca özveri anlayışı ile harmanlayarak kendi bakışını yaratma eylemi içerisinde olmuştur. Ülkenin siyasi anlayışındaki değişimlerin getirdiği yükselen cumhuriyet coşkusunun bir uzantısı olarak düşünülen yaklaşımı, sanatçıya ulusal çapta ün kazandıracak bir anlayışa bürünmüştür (Selvi, 2010: 268). David'in bir dönem eserleri Yunan ve Roma tarihlerinde isimleri anılan kahraman figürlerini merkeze almıştır. David'in en etkili eserleri arasında bulunan Horas Kardeşlerin Yemini/Horasların Yemini (1784), Sokrates'in Ölümü (1787) ve Lactorlar Brutus'e Oğullarının Cesetlerini Getirirken (1789) gibi çalışmaları erkeklerin cesaret ve fedakarlıklarının altını çizmiştir (Farthing, 2010: 260-261). Jacques Louis David'in çalışmaları Neoklasisizmi en güçlü ve ciddi şekliyle temsil etmektedir. David, sıkı sıkıya neoklasik anlayışa bağlı kalmıştır (Selvi, 2010: 266). Fransız, hatta bir ölçüde Avrupa neoklasik resim sanatı, bu anlayışta örnek başyapıtlar yaratan ve ayrıca birçok sanatçıya eğitmenlik yapan David'in egemenliğinde olmuştur (Selvi, 2010: 266). Yeni Klasikçilik'in en güçlü olduğu ülke Fransa olmuştur (Eroğlu, 2014: 490). Fransa'daki ilk temsilci Vien olmasına karşılık, David'din kişiliğinde etkin olma imkânı bulmuştur (Tansuğ, 2004: 191). Dolayısıyla ülkede güçlenmesinde en büyük katkıyı David sağlamıştır. Sanatçının titizlikle ve istikrarlı şekilde oluşturduğu kompozisyonlarıyla kahramanlık ve yücelik duygularının perçinlediği görünümler ortaya çıkmıştır (Şentürk, 2012: 169). Yeni Klasikçiliğin kurucusu ve

en önemli temsilcisi olan David, antik dönemin tarihinden beslendiği kadar Fransız ihtilalinin gerçekliğinden de esinlenerek, çalışmalarını ahlakçı bakış açısıyla yorumlayarak ideal güzelliğe ulaşmanın peşinde olmuştur (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (b), 1977: 625).

Fransız ihtilalcileri yeniden var olmuş Yunan ve Romalı olma fikrini benimseyip resimlerde de Roma görkemini aktarmış ve David bu üslubun en öne çıkan sanatçısı olmuştur. İhtilal hükümetinin resmi sanatçısı olan David, kendisini Yüksek Rahip olarak atayan Robespierre'nin idaresindeki şenlik gibi ihtişamlı ekinliklere giysiler ve dekorlar tasarlamıştır. Kahramanlık çağının birer üyesi olarak gören bu kişiler, yaşadıkları olayların da antikitedeki olaylar kadar, ressamların ilgisini cezbetmeye değer olarak görmüşlerdir (Gombrich, 1997: 485). David, Fransız devriminin amaçlarına sıcak bakarak komitelerde görevler üstlenmiş ve sanatını devrimin ahlaki kodlarını yüceltmek için bir araç olarak kullanmıştır (Georgina ve Atkinson, 2017: 213). İhtilal hükümetinin resmi sanatçısı olarak ün salan David, Fransa'nın politik düzenine müdahalede bulunan az sayıdaki ressamdan biri olmuştur. Fransız Devrimi'nin aşkın heyecanı ile gelişen ruhunu ve Napolyon dönemini dikkate almak onun sanatının anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır (Krausse, 2005: 52). Devrim ortaya çıkmadan önce oturmuş bir sanat anlayışı olan David, sonrasında siyasi görüşlerine göre kendini ve sanatını yönlendirmiştir. Cumhuriyetçi olan David, kralcı-karşıtı etkili Jakobenlere katılmış, devrimci tema ve karakterler resmederek, cumhuriyetçi gösterilerin sunulmasına katkı sağlamıştır. Yeni klasikçi üslup altındaki sert yaklaşımla Yunan ve Roma'nın asil ve yurtsever ideallerine göndermeler yapmıştır. Ülkenin siyasi oluşumuna çalıştığı temaların kesişim noktası oldukça uygun olmuştur (Georgina ve Atkinson, 2017: 213). David'in sanat yaşamı önce Fransız Devrimi'nin ruhunu yücelten özgürlük, vatanseverlik, kahramanlık duygusu ve ahlak değerlerini sonra Napolyon'un destek ve savunucusu olarak, onun emperyal üslubunu iletmiştir (Dickerson, 2019: 208; Şentürk, 2012: 169). Napolyon'un hamiliğinde saray ressamı olarak desteklenen sanatçının eserleri zamanla saraya özgü ve imparatorluğa hizmet eden bir konuma geçmiş, kahramanlık duyguları yerine imparatorun görkemini vurgulayan yüceltme çabasıyla daha çok süslemeci bir tavır geliştirmiştir (Şentürk, 2012: 169). Devrim sonrası Napolyon'un iktidar olmasıyla Napolyon'un ressamı olan sanatçı, onun yüceltmesine ve asaletine dikkat çeken yapıtlar üretmiş, ancak bu dönem sanatı hem teknik hem de devrim dönemi yapıtlarından oldukça farklı bir konuma gelmiştir. Devrim döneminin anlatımlarında kahramanlık vurgusundan uzaklaşarak, yerine yüceleştirme kaygısı gelmiş, duru, sade ve yalın anlatımın yerini ise görkemli ve süslemeci anlatım geliştirmiştir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (a), 1997, 429). David'in siyasi görüşleriyle biçimlenen sanatı devrim döneminde sembolik anlamlarla donatılmış, neoklasik anlayışın öne çıkan sanatçısı olarak teknik ve konu seçimindeki ustalıklı zekâsı kahramanlık olgusunun altını çizen, belleklerde ve sanat tarihinde iz bırakan yapıtlarla ortaya konulmuştur.

Horace Kardeşlerin Yemini

Resim 1. Jacques Louis David Horace Kardeşlerin Yemini, Tuval üzerine yağlı boya, 330x425 cm, 1784, Louvre Müzesi, Paris, Fransa. (Farthing, 2010: 260).

Konusu antik bir hikâyeden alınan Horace'ların Yemini adlı resim Neoklasisizmin ilk baş yapıtı olarak nitelendirilmektedir (Farthing, 2010: 261). Cornaille'nin Horace (Horatius) isimli trajedisinden esinlenerek oluşturduğu Horatiuslar'ın Yemini, Fransa'nın devrim öncesi karışık yapısına çözüm arayışı sunan bir sanat yapıtı olarak kabul görülmüştür (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (a), 1997, 428). Kral tarafından Güzel Sanatlar Bakanlığı için sipariş edilen eser David'in ellerinde özgün bir üslupla ortaya konularak sanat tarihinin mihenk taşlarından birini oluşturmuştur. Neoklasisizmde ön plana çıkan fotoğrafik gerçeklik etkisi eserde fırça tuşelerinin yumuşaklığıyla teknik mükemmelliği ortaya çıkaran unsurlarla donatılmıştır.

Horace Kardeşlerin Yemini, sanat tarihi içinde en büyük başarıya sahip olan yapıtlardan birini temsil etmiş, öncelikle David'in İtalya'daki atölyesinde sergilenen yapıtın, gelecekte zafer kazanacağına dair göstergeleri barındırmıştır. Öyle ki, resmi görmek için ziyaretçiler gelmiş, resmin önüne çiçekler konulmuş, Viena'da içinde bulunduğu Roma'da saygıyla karşılanan sanatçılar David'e övgülerde bulunmuşlardır. Paris'te ise ilk kez 1785 Salon'unda görülen eser methiye almaya devam etmiştir. Yapıt, yüzyılın en güzel resmi olarak tanımlanmış, David'in bu başarısıyla devrim yanlısı başkaldırı olarak görülmüştür (Hauser, 2006: 122).

Kompozisyon düzeni bakımından yeni klasisizmin olgun bir örneğini sunan eserin konusu bakımından vatan uğruna edilen bir savaş yeminini merkeze almaktadır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (a), 1997, 428). Roma ile Alba Longa şehirlerinde süregelen çekişmenin son bulması için Romalı Horatius ve Alba Longa'lı Curiatus ailelerinden üçer kardeş bire bir düello yapmak için seçilirler ve Horatius kardeşlerin düşmanı yeneceklerine dair kılıçlarını selamlayarak yemin etme anları aktarılmıştır (URL 2). Horaslı üçüzler, Arnavutlar tarafından belirlenmiş üç savaşçıyla karşılaşmak üzere, kendi ordularını temsil ederek Roma'nın hükümdarlığı için sonuna kadar savaşmaya and içmişlerdir (Krause, 2005: 52). Babalarına karşı şehirlerini korumak ve kan davasına son vermek için canları pahasına savaşmaya and içen Romalı kardeşler, üç düşmanın savunmasına karşı ölüme meydan okuyan müdafaa hazırlığı içindedirler. Dönemin ruhunu yücelten eser, çalkantılı siyasi yapının oluşumunda devletin bekası için bir takım özveri ve sorumluluk alınması gerektiğini altını çizerek silahlanma ve hazırlık çağrısında bulunmaktadır. Devrim ruhunu besleyen bireysel beklentiyi toplumsal düzeye ulaştıran güdüleyici niteliğiyle yurtseverlik ve cesaretle kahramanlığı sembolize etmektedir.

Yapıtta konu olan kahraman askerlerden karşılaşma anında iki Romalı ölüyor, Albalı üçüz askerlerin

hepsi yaralanmıştır. Tek başına kalan Horatius çözümü önce kaçmakta bulmuştur ancak sonra geri dönmüş ve Albalılardan birini öldürmüştür. Romalıların coşkun desteğiyle bir Albalı'yı daha etkisiz hale getirmiş ve sonunda geriye kalan Albalıyı da yenmiştir. Romalılar tarafından heyecanla karşılanan Horatius'un omzundaki Curiatii'lerden birinin pelerini gören ve onlardan biriyle nişanlı olan kız kardeşi, karşılamaya geldiğinde durumu anlayarak yasa boğulmuştur. Romalıların sevinç nidaları atarken kız kardeşinin ağlaması kahramanı hiddetlendirmiş ve kılıcını kız kardeşine saplamasına yol açmıştır. Babası onu aldığı zafere karşı savunarak Romalıların hak vermesini sağlamış ve bu durum karşısında boyuna göre kısa bir engelden geçerek başını eğmesi gereken sembolik bir ceza vermiştir (URL 1). Ancak eserde anlatılan bu olayın nihayetlenmesi değil, karşılaşmadan önce gerçekleşen yemin etme anıdır. İdeolojinin peşinde koşmanın gerekliliklerinin bir anlamda yüceltilmesinin vurgusu da yapılmaktadır. Her ne kadar konunun sonunda beklenmedik bir olay gerçekleşmiş olsa da ihtilal ideolojisini besleyen vatanseverlik, cesaret ve kahramanlık olguları birbirine eşlik eder biçimde parlatılmıştır. Üçüzlerin kahramanca sergiledikleri tavır, David'in hem sanatsal hem de siyasi zekasının ürünüdür. Fransız vatandaşlarını yönlendirmek ve devrim ruhunu beslemek için uyarıcı bir betimleme yaparak hem fikirselleşen hem de eylemsel deneyimini ortaya koymaktadır.

Eser, ruhsal ve duygusal ifade bakımından kendine özerk bir alan bulamamaktadır. Ancak, düzenlemenin sol tarafında kahraman ve erkeksi bir sunum söz konusuysen, diğer tarafta duygusal ve kadınsı bir sunumun yer alması, anlatım ve biçimsel dengenin nirengi noktalarını taşımaktadır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (a), 1997, 428). Horace kardeşlerin kahramanca eylemlerinin yaratmış olduğu sertlik kız kardeşlerin yumuşak başlı bir şekilde birbirlerine kenetlenerek güç aldığı tavırlarıyla dengelenmektedir. Bu tavrın arkasında karşılaşmanın sonucu ne olursa olsun sevdiklerini kaybetmenin getireceği ağır dram yatmaktadır. Antik sahne düzenlemesindeki yapıtta sıkı bir düzen anlayışının olduğu görülmektedir. Mızrakla üçüzlerin adımlarıyla oluşturulan diyagonal çizgi, babanın adımı ve elindeki kılıçlarla dengeyi oluşturan öğelerden olmuştur. Üç kemer, üç farklı figür kümesinin yansıması olarak sunulmuştur (Selvi, 2010: 268). Rönesans dönemine benzer şekilde sahnede üçlemeler ya da gruplar yerleştirilmiştir. Fakat, o dönemden farklı olarak fotoğrafik etkiyle sunulan gerçeklik algısı baskın bir şekilde duyumsanabilmektedir. Yine yuvarlak kemerler ve dar sütun başlıkları kompozisyon içindeki mekân algısını ve neoklasist üslubun tarihle olan bağına güçlendiren faktörler olarak kullanılmıştır. Eserde kullanılan belli öğeler mekân algısını kuvvetlendirmektedir.

Yapıtın solunda birbirlerine sarılarak ve kollarını karşılarında üç kılıcı yukarı doğru tutup göğe doğru bakıp bir anlamda dua eden, belki de adak adayan ama ne olursa olsun kazanılması gereken bir karşılaşmanın lehine sonuçlanmasını dileyen babalarına doğru uzatarak yemin eden kardeşler anlatımın anıtsallığına ve neoklasik üslubun ana temalarından olan olarak kahramanlık, erdem, asalet, gurur, onur gibi insani durumların ortaya konulmasındaki merkez figürler olmaktadır. Eser incelendiğinde acılı bir ailenin referansları görülebilmektedir. Kederli kadınların içinde bulunduğu çaresizlik karşısında haklı duruşlarına karşın kompozisyon içindeki erkek figürlerin sorumluluk ve özveri gerektiren eylemleri kahramanca bir duruşun yansımasıdır. Klasisist anlayışın ilkelerine bağlı olarak eserde aktarılmak istenen, sanatçısı tarafından netlikle biçimlendirilmiştir. İzleyicinin yorumuna bırakmadan ölçülü bir anlatım gerçekleşmiştir. Anıtsal duruşla sergilenen figürlerin pozisyonlarındaki denge ve resmin geneline hakim olan biçim anlayışı anlatımın tüm mesajlarını ortaya koyabilmek adına bütün varlığıyla kendini göstermeye çalışmaktadır. Siyasi mesajın dönemin anlayışına uygun olarak sanatsal çıktıyla bulunduğu bir ruhun temsili David aracılığıyla sunulmuştur.

Sokrates'in Ölümü

Resim 2. Jacques Louis David, Sokrates'in Ölümü, Tuval üzerine yağlı boya, 130x196 cm, 1787, Metropolitan Museum of Art, New York, ABD. (Farthing, 2010: 262).

Jacques Louis David'in "Sokrates'in Ölümü" isimli yapıtı, Yunan Filozof Sokrates'in Atinalı idarecilere karşı muhalif düşünceleri ve gençlerin ahlakını bozduğu gerekçeleriyle suçlanıp baldıran zehri içerek ölüme mahkûm edilmesini konu almıştır. Özel bir mesen için yapılan eserin kahramanlık teması ve klasik formları Neoklasisizm'in tipik ve önemli özelliklerini barındırmaktadır. Öğrencileri tarafından yapılan ziyaretinde mahkumiyeti sırasında zehri içmeden önceki haliyle sunulan bu anda Sokrates'in enerjik el hareketi ve vücudunun duruşu etrafını saran kederli figürlerle zıtlık oluşturmaktadır. Işık ve gölgeyle vurgulanan figürlerin hareketleri öne çıkartılmış, merkez figür sanki ilahi ışıkla yıkanmıştır (Farthing, 2010: 262). Ancak buradaki ışıklandırma Barok ışıktan izler taşısa da bir filozof olan Sokrates'in ölümünü konu almasıyla bile başlı başına neoklasisist tarzda işlendiğini izleyicisine anlatmaktadır. Düşüncelerinden taviz vermeyerek korkusuzca ölüme meydan okuyan antik felsefecinin kahramanlığı, asaleti, onuru, şerefi okunabilmektedir. Hem tarihlendirme, konu, üslup, hem de anlatım özelliği açısından yerini belli etmektedir.

Antik dünyanın en büyük figürlerinden olan Sokrates, eserde yer alan tüm figürler gibi zehir içerek hayatını kaybedeceğinin farkındadır ancak ölümle sonuçlanacak bu durumu hiç önemsememekte ve korkusuzca karşılamaktadır. Dönemin özgürlük, adalet ve demokrasiyle değişim arayışında olan ruhu eserin genel hatlarını belirlemekte, neoklasisizmin temel özelliği olan kahramanlık anlatılarını ayağa kaldıracak bir konuyla dile gelmektedir.

Sokrates'e mahkemece, işlediği suçun karşılığında iki seçenek sunulmuştur. Fikirlerini terk ederek sürgüne gitmek ya da zehir içerek canına kıymak; elbette ki ideallerinden vazgeçmeyi reddetmiş ancak bu yolla fikirlerini ölümsüz hale getirmiştir. Eser ihtilal öncesi önemli bir referans hazinesi olmuş, beğenileriyle üzerinde çokça konuşulmasına yol açmıştır. Hatta yapıtı Sir Joshua Reynolds "Sistina Şapeli'nden sonra ortaya konulan en başarılı eser" diye tanımlamıştır. David eserin teması için bilgi toplamış, kendi yorumunu da ekleyerek Roma üslubunda bir sahnelemeyle görselleştirmiştir (Farthing, 2010: 262).

Birçok tezatı içinde barındıran yapıtta ölümü sakinlikle karşılayan Sokrates'in ziyaretçileri arasında bulunan ve o anda Sokrates tarafından uzaklaştırılarak koridorda çaresizce yas tutarken duvara yaslanan figür Apollodoros'tur. Ciddi durmakta zorlanmaktadır çünkü durumu sükunetle karşılayamamaktadır. Sokrates'le öncül bir bağı olmayan ve sahneyi ikiye ayıran önemli bir figür de ölüme şahitlik yapmakla görevlendirilmiş ortadaki figürdür. Figürün ıstırabı Sokrates'in kahramanlığını ve cezanın zalim adaletsizliğini gözler önüne sermektedir. Ruhun ölümsüzlüğü savunusunu parmağını yukarı kaldırarak gösteren antik filozofun öğretilerinin arkasında olan duruşunu anlatmaktadır. Trajik bir olaya sadece kendisi gibi sakin tepki veren

yatağın ucunda arkasını dönmüş şekilde oturan Platon olmuştur (Farthing, 2010: 262). Platon daha genç görünmesi gerekirken David'in yorumunu kattığı görülmektedir. Ters bir yaklaşımda ise Sokrates'in kahramanlığını ve anıtsallığını ortaya çıkartmak için daha dinamik olarak betimlendiği görülmektedir. Hocasının bacağını sıkarak kaçmaya ikna etme çabasında olan Crito'nun girişimi sonuçsuz kalmakta, lafını hiç kesmeden ve zehir değil de sanki şarap ikram edilmişçesine aldırılmaz bir tavırla kâseye uzanması ölüme korkusuzca yaklaştığını vurgulamak, gücü ve etkisini ortaya çıkarmak için kullanılan teknik bir yaklaşım olmuştur.

Lictorlar Brutus'e Oğullarının Cesetlerini Getirirken

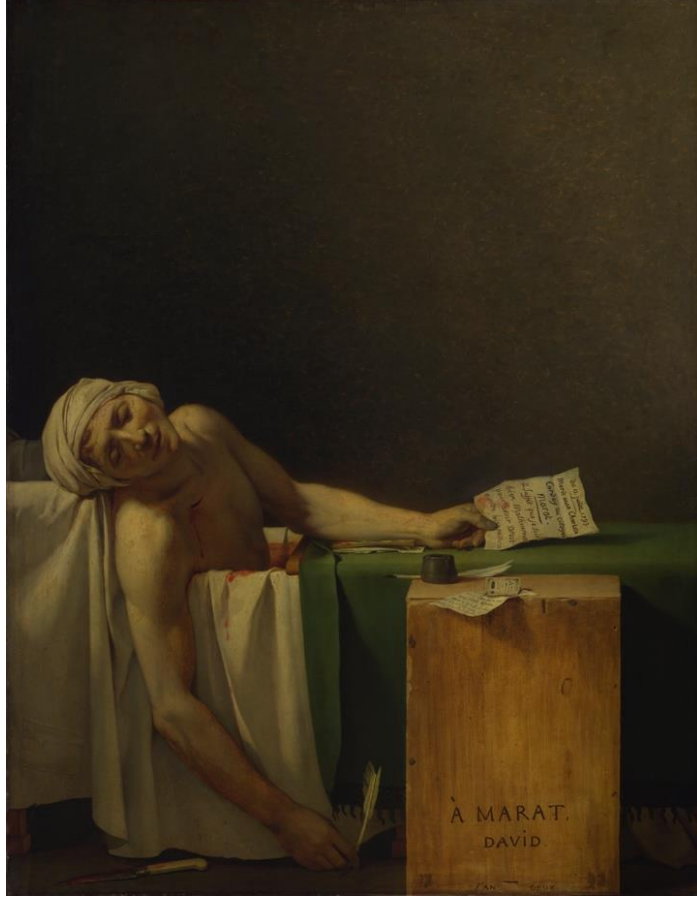

Resim 3. Jacques Louis David, Lictorlar Brutus'e Oğullarının Cesetlerini Getirirken, Tuval üzerine yağlı boya, 323x422 cm, 1789, Louvre Müzesi, Paris, Fransa. (Yılmazok, 2014).

İhtilal'in başlangıç yılıyla tarihlenen David'in "Lictorlar Brutus'e Oğullarının Cesetlerini Getirirken" isimli eseri konusunu Roma tarihinden almaktadır. David'in ikonik resimlerinden biri olan esere ismini veren Brutus, Lucius Junius Brutus'tur. Roma monarşinin zulümkar yönetimini sonlandırarak, Roma Cumhuriyeti'ni kuran Brutus'un konsül olduğu dönemde iki oğlu kraliyet yanlısı komploya karışmış ve ihaneti içeren bu başkaldırıya asiler tarafından yakalanan oğullarının meclis tarafından hükümlerinin ne olduğuna karar verilmesi gerektiği durumunda, tereddütsüz şekilde ölüme mahkûm edilmesini emretmiştir (URL 4). David'in neolasisizmin soğuk renk paletli anlayışıyla idam anından değil idam sonrasında bir kesitin sunumu, bir taraftan başları kesilen evlatlarının üzüntüsü içinde olan acılı bir baba karakterini bir yandan siyasi düşüncelerinden asla yılmayan kahraman karakterini kaynaştırmaktadır. Zorlu bir seçimin konu alındığı yapıtta insani dürtü ve tepkiler uyarılmaktadır. Bu durumun sonunda yaşanan trajedinin keskinliği, Brutus'un sisteme ne kadar sadık, politik inançlarının vazgeçilemez olduğunun göstergesi olmaktadır.

Fotoğrafik bir gerçeklik sunan eserde, neoklasisizmin simetrik ve perspektif anlayışı kolaylıkla seçilebilmektedir. Mekânın yerleşiminde kullanılan Yunan tipi sütun ve başlıkları, sahne içindeki diğer tüm unsurlar tarihselliğine vurgu yapan öğelerdir. Önceki çalışmalarına benzer bir sahnenin tasarlandığı yapıttaki figürlere yandan bakılmaktadır. Kızlarının da olduğu sağdaki kadın grubunda, avuçlarından kayıp giden, hâkim olamadığı bir duruma umutsuzca ellerini uzatan anne betimlenmiştir. Oldukça gerilimli bir atmosferde yaratılan yapıt, acılı ailenin içinde karanlıkta bırakılan Brutus'un ciddiyetini hissettirmektedir. En önemli figür olan Brutus, içinde bulunduğu paradoksta evlatlarını kaybetmenin kederini vücut diliyle aktarıırken baskın gelen ideolojik görüşlerini naaşlara arkasını dönerek göstermiştir.

Marat'ın Ölümü

Resim 4. Jacques Louis David, Marat'ın Ölümü, Tuval üzerine yağlı boya, 165x128 cm, 1793, Belçika Kraliyet Güzel Sanatlar Müzesi, Brüksel, Belçika. (Rynck, 2016: 360).

Hem devlet ressamı hem de Fransa'daki devrimci cumhuriyetçi hareketin aktif üyelerinden David'in devrim sonrasında gerçekleşmiş bir suikastı konu ettiği "Marat'ın Ölümü" isimli yapıtında, Fransız Devrimi'nin en tutkulu "Jakoben" liderlerinden biri ve gazeteci Marat'ın 3 Temmuz 1793'te kraliyet yanlısı, karşı siyasi grup olan Jironden bir kadın olan Charlotte Corday tarafından küvetinde bıçaklanarak öldürülmesi sonrasındaki bir sahneyi betimlemiştir (Rynck, 2016: 360; Georgina ve Atkinson, 2017: 212; Dickerson, 2019: 208). Devrimci lider Marat, hararetli yaklaşımı, keskin ve sivri dilliği ve istikrarlı duruşuyla dikkatleri üzerine toplamış, yoksul kesimin haklarının savunucusu olmuş ve kralcıların nefretini kazanmıştır (URL 3; Hodge, 2018: 106). Devrim yanlısı Marat, sıkı politik görüşlerinin sonuna kadar arkasında olmuş, devrim yıllarında hükümet polisinden kaçmak için sıklıkla saklandığı kanalizasyonlarda bir tür deri rahatsızlığına yakalanmıştır (URL 3). Marat ağırlı egzamasını rahatlatmak, acılarını azaltmak için küvette uzun süreler geçirmek durumunda kalmış ve bu banyolarından biri sırasında suikasta kurban gitmiştir (Georgina ve Atkinson, 2017: 212; Selvi, 2010: 269).

Yeni rejimin devlet adamların olan Marat, rahatsızlığından dolayı banyosunu ofis olarak kullanmıştır (Selvi, 2010: 269). Bir bahaneyle Marat'ın evine gelen Corday, banyosunda görüşme için kabul edilmiştir. Saklamış olduğu bıçakla Marat'ı bıçaklamış ve Marat çok geçmeden kan kaybından hayatını kaybetmiştir. İşlediği cinayetin ardından tutuklanan Corday giyotinle gitmeden önce yüz bin insanı kurtardığına dair bir söylemde bulunmuştur (URL 3). Marat'ın siyasi görüşleriyle ilgili yargılandığı bir dönemin arkasından beraatından sonra yüz bin kişinin kellesinin kesileceğini söylemesi, Corday'ın bu söyleminin arkasına sığındığı dayanak olmuştur. Gördüğü bu haklı gerekçeyle Marat'ın ölümüne yol açması elbette bu kadar kişiye karşılık tek kişinin ölmesinin daha makul görüşünden kaynaklanmaktadır. Bu durum David'in

yapıtında siyasi bir propaganda aracı olarak baş rol oynayacak bir kahraman karakterini ortaya çıkararak ebedileştirilmesini sağlamıştır.

David olay anını kahramanlık sahnesine dönüştürmede polis kayıtlarından yararlanmışır. Ayrıntılarıyla birlikte aslına sadık kalarak, Yunan ve Roma heykellerini incelemeleri sonucunda gelişen, vücudun biçimlendirilmesinde ve yüceltilmesi gereken asil güzelliğin yaratılmasında ustalaşmanın getirdiği beceriyle yapıtını oluşturmuştur (Gombrich, 1997: 485). Marat'ın arkadaşı olan ve yakınlık duyan David, onu hayran olunacak bir kahraman olarak betimlemiştir (Hodge, 2018: 106). Bir gün önce arkadaşını ziyarete gelen David olaydan çok etkilenerek hiç zaman kaybetmeden ölü İsa'yı anımsatan bir pozla anısına saygı tablosunu yapmıştır (Selvi, 2010: 269). Klasik eserleri çağrıştırmasının yanında Marat'ın duruşu Caravaggio'nun ünlü eserlerinden biri olan çarımçıktan indirildiği sahneyi çağrıştırmaktadır. Dinginlik içinde ve neredeyse şiddetsiz biçimde sunulan karakterin omzundaki bıçak darbesiyle oluşan yara, İsa'nın yarasını anıştırmakta ve ruhani bir atmosfer oluşturmaktadır (URL 3). Kesin bir biçimde çizgisel olan resimde, idealize edilmiş bir desen anlayışı rengin önüne geçerek, sade arka planlı ve tek yönden süzülen ışıktandırma ile figürün netliğini öne çıkarmaktadır. Sadeleştirilmiş form yapısıyla, çizgisel inşa ve dengeli kompozisyon çözümlenmesi anıtsal ağırlıklı bir yapıtın öğeleri olarak görev yapmaktadır.

Eserde Marat'ın sol elinde Corday'ın mektubu bulunmakta, yanında bir askerin dul eşine maddi destek sağlayan bir not yer almaktadır. Masa amacıyla kullanılan eskimiş tahta sandık, varlıklı insanların kullandığı lüks mobilyalarla bilinçli bir karşıtlık oluşturmaktadır. Dolayısıyla Marat'nın yardımseverliği ve prensiplerindeki tutarlılığı ortaya çıkmaktadır (Selvi, 2010: 269). Birçok sembolik anlam taşıyan eserde cinayet aracı olarak kullanılan bıçağı, elinde tuttuğu kalemle yakın olarak sunması anlam bütünlüğünü oluşturarak gazetecinin silahı olarak yorumlanmaktadır (URL 3). Kalemle bıçağın yakın konumları, ikisinin de silahların/gücünü göstermiş ancak biri can alırken, diğeri kitlelere hitap etmiş ve düşüncelerini ortaya koymuştur. Aslında eser oldukça rijit bir konuyu anlatmaktayken kahraman bir şehit olarak anlatılması amacına ulaşmak için dramatik bir etkiyle sunularak yumuşatılmışır. Huzur ve keder, varlık ve yokluk gibi tezatlıkların bir arada olduğu eserde aynı zamanda çarşıftaki yama gibi bazı görüntüler Marat'ın ekonomik durumu hakkında bilgi vermekte, politik görüşlerinin cesurca ne kadar arkasında olduğunun da göstergesi olmaktadır.

David Roma'nın tarihselliğine öykündüğü gibi Fransa'nın gerçekliğini de yansıtan eserler üretmiştir. Her ne kadar antikiteden bir konu seçimi olmasa da yeni klasikçiliğin konu repertuarına uygun doğrultuda ve biçimselliğinin referanslarını içerir niteliğe sahip olarak eserini üretmiştir. David'in siyasi fikirlerinin baskınlığı hem kişiliğini hem de sanat karakterini biçimlendirmiştir. Dolayısıyla ülkesinin içinde bulunduğu yapılanmayla politik düşüncelerinin ortaya konulmasındaki zamansal uygunluk, elbette David'in ellerinde ulusal bir kahramanın yüceltilmesini sağlayan bir yapıtın ortaya konulmasında kaçınılmaz fırsat sunmuştur. Politik fikirlerinin egemenliğinde propaganda aracı olarak kullandığı sanatsal üretimleri aynı ideolojiye sahip yakın arkadaşı Marat'nın kahraman bir figür haline dönüşerek ölümsüzleştirilmesiyle özgün bir yapıt olarak ortaya çıkmıştır. Sanat tarihinde görülen en çarpıcı portrelerden biri olarak yerini almıştır. Politik idealizmin büyük bir sanat yapıtını ortaya çıkarması, ardından oldukça söz edilmesinin haklı gerekçesi olarak yorumlanabilir. Günümüzde Marat'ın Ölümü sıklıkla öykünülen hatta tiyatro gibi diğer sanat dalları arasında izleyiciyle kavuşan yapıtlar arasında yer almaktadır.

Sonuç

Batı sanatı tarihi içinde Fransız resminin ve Neoklasisizmin öncülerinden Jacques Louis David'in yapıtlarındaki kahramanlık olgusunun incelenmesi bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Neoklasik anlayışın ortaya çıkmasında önceki dönemlerdeki Barok ve özellikle Rokoko'nun uçarılığı, aşırı süslemeciliği ve yapaylığı itici faktör olmuştur. Kendini gösterdiği dönemdeki bilim, sanat, siyaset, felsefe vb. alanlardaki önemli ilerlemeler neoklasik anlayışın ortaya çıkmasında uygun ortamı sağlamıştır. Arkeolojik kazılar aracılığıyla ayağa kaldırılan antik şehirler, ilk çağ sanatının yeniden gündeme gelmesini sağlamış, resmin de içinde olduğu birçok disiplin alanını etkisi altına alarak güncellenmiş bir anlayışla neoklasik zevkin oluşmasında etkili olmuştur. Antik çağın sanatsal niteliklerini temel alarak, tarihi, edebi ve mitolojik hazinelerinden ilham alınmıştır. Ancak tamamıyla kopya amacı taşımaktan farklı estetize form ve çağın amaçlarına uyarlanmış yeni dünya görüşünün çıktıkları olarak sanat tarihindeki yerini almıştır. Antikitenin oluşturduğu soylu sadelik ve dingin görkem yüceltilerek, yalınlaştırılmış, çizgiselliğin vurgulandığı açık ve net eserler üretilmiştir. Sıkı düzen anlayışını ve sınırlamaları kendine ilke olarak

benimseyen neoklasisizmin en ön plandaki ressamı olan Jacques Louis David'in eserlerinde ölçülü, ahlaki ve ruhani bakımdan soylu bir incelikle işlenmiş çalışmalar ortaya konulmuştur. Eserlerindeki sembolik imgeler anlamı derinleştiren unsurlar olmuştur. David'in eserlerinde sade ve fotoğrafik gerçeklikle sunulan aktarımların okunmasında belli bir entelektüel birikimin gerekliliği görülmektedir. Fransız İhtilalinin resmi sanatçısı olan Jacques Louis David'in özellikle bu dönemdeki çalışmaları politik ideallerine ayna görevi yapmıştır. Çağın çalkantılı siyasi ambiyansına atıfta bulunan ve neoklasik niteliklerle işlediği yapıtlar sansasyonel ve son derece güçlüdür. Özellikle Napolyon dönemine kadar ürettiği eserlerinin odak noktası Yunan ve Roma tarihlerinde önemli yeri olan kahraman figürleri olmuştur. Neoklasisizmin vatanseverlik, fedakârlık ve kahramanlık idealleri, Romalıların erdem ve cumhuriyet yanlısı özgürlük fikirleriyle gelişen karakteriyle örtüşmektedir. Fransız Devrimiyle uyumlu olan neoklasik anlayışta, bu gibi özellikler vurgulanmak istemiştir. Bu anlayış doğrultusunda David'in figürlerinin seçiminde, hikayeleri devrim ruhuyla örtüşen ve güdüleyici propaganda amacına yönelik nitelikleri içermesi etkili olmuştur. Dönemin sanat anlayışının önemli özelliği olan kahramanlık olgusu sanatçının fırçasında en etkili sözcü kimliğine ulaşmış ve yüksek olgunluk seviyesiyle ortaya konulmuştur. Ancak sadece antikiteden ilham almamış, devrim onuruna ve figürün kahramanlığının altını çizerek özelliklerde ölümsüzleştirdiği konu repertuarına sahip olmuştur. David'in eserleri bugün bile üzerinde hala çokça konuşulan ve atıfta bulunulan yapısıyla değerini sürdürmeye devam etmektedir.

Kaynaklar

- Dickerson, Madelynn. A'dan Z'ye Sanat Tarihi. Çev: Orhan Düz. İstanbul: Say Yayınları, 2019.
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (a). Cilt 1, İstanbul: YEM Yayınları, 1997.
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (b). Cilt 3, İstanbul: YEM Yayınları, 1997.
- Eroğlu, Özkan. Sanatın Tarihi. İstanbul: Tekne Yayınları, 2014.
- Farthing, Stephen (ed). Sanatın Tüm Öyküsü. Çev: Gizem Aldoğan ve F. Candil Çulcu. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2012.
- Georgina, Palfy ve Atkinson, Sam. Sanat Kitabı. Çev: Ahmet Fethi. İstanbul: Alfa Basım, 2017.
- Gombrich, Ernst. H. Sanatın Öyküsü. Çev: Bedrettin Cösmert. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1992.
- Hauser, Arnold. Sanatın Toplumsal Tarihi 2 Çev: Yıldız Gölönü. Ankara: Deniz Kitabevi, 2006.
- Hodge, Susie. Sanat Büyük Sanatçılar ve Eserleri Hakkında Bilmeniz Gereken Her Şey. İstanbul: İnkılap Yayınları, 2018.
- Hodge, Susie. Sanatın Kısa Öyküsü, İstanbul: Hey Kitap, 2021.
- Kınay, Cahid. Sanat Tarihi. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993.
- Krausse, Anna-Carola. Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü. Almanya: Literatür Yayıncılık, 2005.
- Little, Stephen. ...izimler Sanatı Anlamak, Çev: Derya Nüket Özer, İstanbul: Yem Yayın, 2008.
- Rynck, Patrick. Resim Nasıl Okunur-Eski Ustalardan Dersler. Çev: Nurdan Karasu Gökçe ve Serap Yüzcüller. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2016.
- Selvi, Seçkin, (ed). Sanat Atlası. İstanbul: Boyut Yayıncılık, 2010.
- Sezer Tansuğ. Resim Sanatının Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004.
- Şentürk, Leyla, Varlık. Analitik Resim Çözümlemeleri, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2012.
- URL 1: Akkaya, Tayfun, 2005. <http://www.sanatteorisi.net/sanatteorisi.asp?sayfa=Makaleler&icerik=Goster&id=2572> (Erişim tarihi: 08.04.2021).
- URL 2: Yılmazok, Özgün, 2012. <https://www.sanatabasla.com/2012/07/horaslarin-yemini-oath-of-the-horatiidavid/> (Erişim tarihi: 04.04.2021).
- URL 3: Yılmazok, Özgün, 2013. <https://www.sanatabasla.com/2013/12/maratnin-olumu-the-death-of-maratdavid/> (Erişim tarihi: 10.04.2021).
- URL 4: Yılmazok, Özgün, 2014. <https://www.sanatabasla.com/2014/05/licitorlar-brutusa-ogullarinin-cesetlerini-getirirken-the-licitors-bring-to-brutus-the-bodies-of-his-sons-david/> (Erişim tarihi: 06.04.2021).

Görsel Kaynaklar

- Resim 1: Farthing, Stephen (ed). Sanatın Tüm Öyküsü. Çev: Gizem Aldoğan ve F. Candil Çulcu. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2012.
- Resim 2: Farthing, Stephen (ed). Sanatın Tüm Öyküsü. Çev: Gizem Aldoğan ve F. Candil Çulcu. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2012.

Resim 3: URL 4: Yılmazok, Özgün, 2014. <https://www.sanatabasla.com/2014/05/licitorlar-brutusa-ogullarinin-cesetlerini-getirirken-the-licitors-bring-to-brutus-the-bodies-of-his-sons-david/> (Erişim tarihi: 06.04.2021).

Resim 4: Rynck, Patrick. Resim Nasıl Okunur-Eski Ustalardan Dersler. Çev: Nurdan Karasu Gökçe ve Serap Yüzgüller. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2016.

Ulakbilge
Sosyal Bilimler Dergisi

THE FACT OF HERO IN THE WORKS OF THE NEOCLASSICIST ARTIST JACQUES LOUIS DAVID

Tuğba GÜNGÖR

ABSTRACT

In this study, the phenomenon of heroism seen in the works of Jacques Louis David, one of the important representatives of French painting and Neoclassicism in the history of Western art, has been examined. The foundations of the neoclassical understanding began to be laid before the middle of the eighteenth century, and the reason for the reactivity was the excessive ornamentation and artificiality of the Baroque and Rococo before it. In the century it emerged, important developments in various fields laid the groundwork for Neoclassicism, and especially the effects of ancient cities unearthed in the archaeological area on artists formed the mainstay of the style. In this way, the artistic qualities of antiquity were brought to the fore. Ancient Greek and Roman works have shown their existence as a version of the updated worldview and a new aesthetic understanding. Its effects are seen in many branches of art, including the field of painting. By praising the noble simplicity and quiet splendor created by antiquity, pure and clear works, technically isolated from the effects of light, in which linearity comes to the fore, were produced. In the works of David, who is the most prominent artist of this style, which adopts order and limitations as its rules, dignified examples of a rational, moral and noble spirit are selected. In the artist's productions, symbolic images have served as elements that contribute to the semantic dimension of the expression. With the stable stance of Jacques Louis David, who was the official artist of the French Revolution as an extension of the Age of Enlightenment, the patriotism, self-sacrifice, and heroism ideals of the new classicism were articulated with the identity of the Romans formed with the ideas of virtue and pro-republic freedom in an original and updated aestheticized form. The transfer of heroic stories, which is an important feature of the movement, has taken its place in David's hands at a high level of maturity.

Keywords: Jacques Louis David, Neoclassicism, Heroism